

13-14-15-16 — Sortida de Setmana Santa. Visites a Bessiers, Carcassona, Narbona i diversos monestirs (La Grasse, St Hilari, St Ponç de Tomiers, etc.).

La inscripció per a la sortida de Setmana Santa s'iniciarà a partir del dia primer de març. En la propera circular s'ampliarà la informació referida a la dita sortida.

Amb la circular del mes de desembre, i a manca dels índexs corresponents, s'acabà el tercer volum, que abraça els números 56 a 88 (ambdós inclosos). Els interessats en números endarrerits els poden sol.licitar a la seu de l'entitat, els números telefònics de la qual són: 318.54.07 - 318.55.16 - 318.55.50 - 318.59.09 i 319.59.66, extensió núm. 19 en tots ells, i l'horari d'oficina de 7 a 2/4 de 9 del vespre.

Són a disposició dels nostres socis —al preu de 1.900 ptes.— els exemplars de l'obra **EL CLAUSTRE DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA; L'ESCULTURA DE L'ALA MERIDIONAL**, de Jordi Camps.

També són a disposició dels nostres socis els exemplars de l'obra **CASTELLS ROMÀNICS CATALANS. GUIA**, de Vicenç Buron.

Per a les sortides, les inscripcions es faran solament a partir del dia 1 del mes en què es produeixi la visita. Només es consideraran vàlides les inscripcions efectuades mitjançant el pagament personal d'una quantitat a compte.

COL·LABORACIÓ

ELS ERRORS INCOMPRESIBLES

Rafael Bastardes i Parera

En els treballs d'investigació, i els de l'art romànic no en són cap excepció, no és rar que es cometin incorreccions, perquè sempre poden sorgir noves aportacions, o nous descobriments que obliguen a canvis de criteri o a rectificacions, de vegades molt importants, sobretot quan ens movem en el terreny de les hipòtesis.

Tanmateix, alguns errors semblen realment incomprensibles, i sobretot, que hagin durat tant de temps sense ser detectats i rectificats. Aquí vull comentar-ne un del qual jo mateix me'n sento culpable per negligència, i responsable d'haver contribuït a la seva divulgació.

Quan l'any 1978 Artestudi Edicions em demanà d'escriure un llibre sobre el conjunt global dels crucifixos romànics catalans de talla, que després fou el titulat **Les talles romàniques del Sant Crist a Catalunya** (1), vaig escriure per primera vegada sobre la Majestat de Sant Joan les Fonts. Era una de les imatges més conegudes i populars, que sempre m'havia impressionat, especialment per la seva cara tan empastada, i el problema del seu braç esquerre, que apareixia en algunes fotografies però mancava en d'altres.

Les creus, en aquest meu llibre dedicat a les talles, eren només un complement necessari, però no transcendent, i així fou com la bellesa de la policromia dorsal de la creu d'aquesta majestat, em va passar bastant desapercebuda, invisible com era sempre adossada damunt una paret.

Així fou com, excessivament confiat, ho reconec, vaig donar per bona la interpretació de la llegenda o inscripció que encercla la figura central de l'Anyell, que segons Manuel Trens i Ribas (2) deia: PIGNITVR AGN(VS) FORMA DEI SVB IMAGIN(E).

El text del meu mencionat llibre, amb aquesta interpretació, lleument adaptat a una nova finalitat, fou l'aportació que sobre aquesta majestat, vaig entregar pels volums de "Catalunya Romànica", corresponents al Museu d'Art de Girona, on es guarda aquesta imatge, i a la comarca de la Garrotxa, d'on procedeix.

Majestat de St Joan les Fonts. Museu d'Art de Girona. Dors de la creu
(Gudiol G-9534)

No vaig preocupar-me'n més fins que vaig escriure l'extens estudi titulat **Les majestats del Taller de Ripoll** (3). Aquest nou treball m'obligà a estudiar a fons no sols les talles de les imatges, sinó també totes les particularitats accessòries, com són: la singular tècnica constructiva (braços, reconditoris, buidats i peus independents), la forma i la policromia de les túniques, cenyidors i nusos, i naturalment, l'estructura, pintura i decoració de les creus. Perquè totes aquestes particularitats determinaven també, reforçaven i demostraven la unitat estilística de les majestats del Taller de Ripoll; encara que, per a mi almenys, aquesta unitat ja era suficientment definida per **la singularitat tan totalment absoluta** de llurs barbes.

I fou en aquest complementari treball de recerca i comprovació de tots els detalls, quan vaig observar que el text central del dors de la creu, al volt de la representació de l'Anyell, que havia donat per correcte, oblidava la presència de la paraula MAGNI, i que la interpretació era, en conjunt, bastant estranya. Consultat el meu germà, el filòleg Joan Bastardes, observà tot seguit que la lectura del text era incorrecta, perquè partia de l'extrem, diguem-ne, sud-oest de la circumferència, com sol ser normal, però que aquí, aquest inici corresponia a l'angle nord-oest, descobrint així no solament una lectura correcta i comprensible, sinó un interessant **hexàmetre lleoní**, confirmat després pel comú amic Manuel Mundó, tan expert en epigrafia. La lectura correcta és doncs: FORMA DEI MAGNI SVB IMAGINE PINGITVR AGNI.

Tot seguit vaig recordar els textos enviats a "Catalunya Romànica", i vaig demanar la rectificació d'aquest fragment, rectificació que no s'efectuà al volum del Museu d'Art de Girona, per oblit o per retard, però sí que apareixerà correctament rectificat al volum corresponent a la Garrotxa. És, doncs, en aquesta circular on apareix aquest text correctament interpretat, per primera vegada, ja que el llibre on vaig rectificar l'error resta encara inèdit, malgrat portar la data de l'any 1986. Cal afegir que el Catàleg de l'exposició L'Art Romànic, Barcelona 1961, no menciona el text dorsal de la creu.

Aquesta inscripció ofereix també una particularitat anecdòtica que afecta directament la meua faceta d'artista, i el gust (o vici) de ficar-me sempre al lloc de l'autor, investigant les seves reaccions als problemes que se li plantegen. En aquest cas, és evident que la N de PINGITVR és més petita del que caldria, i no ocupa el lloc que li correspon.

És prou reconeguda la llibertat interpretativa de l'artista i l'hem observat repetidament a les obres d'art romàniques, però aquesta despreocupació és aquí tan excessiva que exigia una explicació. Creiem que aquesta N fou en principi oblidada, i que en exigir la correcció a l'artista, aquest no volgué refer el text pintat, sinó que es limità a afegir-la, forçosament més petita, i al lloc on hi havia més espai, darrera la G i no davant com convenia.

El meu germà Joan, justificant l'oblit, em diu que probablement en el text entregat al pintor, la N no apareixia sinó abreujada, amb una simplificació desconeguda del pintor, procedent, com és normal, d'un àmbit cultural molt diferent.

Notes:

- 1.— Rafael Bastardes i Parera; **Les talles romàniques del Sant Crist a Catalunya**. Barcelona 1978. Artstudi Edicions, col.lecció "Art Romànic" núm. 9, pàgs. 118-122.
- 2.— Manuel Trens i Ribas; **Les majestats catalanes**. Barcelona 1967. "Monumenta Catalpnae", vol. XIII, pàgs. 128-129.
- 3.— Rafael Bastardes i Parera; **Les majestats del Taller de Ripoll**. Barcelona 1986. (Inèdit).